

Әбдірәсілова З.С.
**Кәсіпкерлік мәселесінің
зерттелуі және деректер
(XIX-XX ғғ.)**

Мақала Қазақстандағы кәсіпкерліктің қалыптасуы мен дамуы мәселесіне қатысты жаңа тұжырымдарды талдау негізінде қазіргі таңдағы кәсіпкерліктің даму жағдайын анықтауға арналған. Автор мақаланың өзектілігін ашып көрсету мақсатында Қазақстанның өсіресе оңтүстік аймағындағы кәсіпкерлік мәселесінің даму тарихына баса назар аударады. Елдің оңтүстігіндегі кәсіпкерліктің өнеркәсіп, сауда, ауылшаруашылық және халыққа қызмет көрсету салаларында қалыптасып, дамуы мәселелеріне басты назар аудару арқылы автор мақала барысында тақырыпқа тереңнен талдау жасауға тырысқан.

Тақырыптың тарихи тұстарына көбірек мән берілген мақала 1860 жылдардан бергі кезеңді сараптап талдаудан басталады. Кәсіпкерлік мәселесінің кейінгі тарихы революцияға дейінгі кезеңдегі өнеркәсіп жұмысшыларының мәселесін қарастырған С.Қ. Игібаевтың еңбектерін пайдаланумен жалғасады.

Мақаланың негізгі барысы мәселеге қатысты зерттеулер мен деректерді жеке-жеке топтап, талдауға арналған. Соның негізінде мақала тарихнамалық сипатқа көбірек ие болған. Ал тақырыпқа қатысты деректерді автор төрт негізгі топқа бөліп талдап, олардың әрқайсысына ғылыми тұжырым жасауға талпынған.

Түйін сөздер: Оңтүстік Қазақстан, кәсіпкерлік, деректер, зерттеулер, статистика, капитализм.

Abdyrasilova Z.S.
**An analysis
of business problems and its
sources
(XIX c. – the XX c.)**

The paper studies the process of formation of new business concepts in the field of entrepreneurship in Kazakhstan.

To prove the seriousness of this problem, the author has paid special attention to the history of the business of the southern region. In the process of studying the history of the business, industry, trade, agricultural and service sectors author tried to make a comparative analysis of the problem.

The first article about the studied subject was written in 1860. In the course of studying the history of pre-revolutionary period of entrepreneurship is necessary to allocate the works of SK Igibaeva.

As a result of this writing, the author has collected a large number of sources which in the course of a thorough analysis is divided into four main groups.

Key words: Southern Kazakhstan, business, sources, research, statistics, capitalism.

Абдирасилова З.С.
**Исследование проблемы
предпринимательства
и источники
(конец XIX в. – XX в.)**

Статья посвящена изучению процесса формирования новых бизнес-концепции в сфере предпринимательства в Казахстане.

Для доказательства актуальности данной проблемы, автор уделит особое внимание истории предпринимательства южного региона. В процессе изучения истории развития предпринимательства, промышленности, торговли, сельскохозяйственных и сферы услуг автор попытался сделать сравнительный анализ изучаемой проблемы.

Если перейти к историческим аспектам изучаемой проблемы, то первая статья посвященная изучаемой теме была написана в 1860 году. В ходе изучения истории предпринимательства дореволюционного периода необходимо выделить труды С.К. Игибаева.

В результате написания данной статьи автор собрал большое количество источников которые в ходе тщательного анализа разделил на четыре основные группы.

Ключевые слова: Южный Казахстан, предпринимательство, источники, исследования, статистика, капитализм.

**КӘСІПКЕРЛІК
МӘСЕЛЕСІНІҢ
ЗЕРТТЕЛУІ ЖӘНЕ
ДЕРЕКТЕР (XIX-XX ғғ.)**

Қазақстанның оңтүстігі ерте дәуірлерден бері геосаяси, әлеуметтік-экономикалық, этно-демографиялық және мәдени жағынан маңызды аймақ болып табылады. Бұл өлкенің осындай артықшылықтарын қазіргі уақытта тиімді пайдалануды қамтамасыз ету үшін, оның экономикалық тарихына, әсіресе, XIX ғасырдың екінші жартысында қалыптаса бастаған жергілікті кәсіпкерлікті дамыту нәтижелеріне объективті баға беру қажет.

Кейінгі жылдары отандық тарихнамада кәсіпкерлік мәселесі бойынша зерттеулер жүргізу жандана бастады. Тарих ғылымыдағы бұл өзгеріс, Қазақстандағы кәсіпкерліктің қалыптасу және даму тарихына қатысты жаңаша тұжырымдамалар мен деректер қорын қалыптастыруымен құнды. Белгілі бір саланың дамуының шынайы көрінісін жасау, оның барлық жақтары қамтылып, олар өзара салыстырылған жағдайда ғана іске асатындығы белгілі. Сондықтан, зерттеуде елдің оңтүстігіндегі кәсіпкерліктің өнеркәсіп, сауда, ауыл шаруашылық және халыққа қызмет көрсету салаларында қалыптасып, дамуына басты назар аударылады. Сонымен бірге, кәсіпкерліктің дамуына әлеуметтік және этникалық тұрғыдан алғанда әр текті кәсіпкерлердің іскерлік мүмкіндіктері мен мемлекеттік қолдаудың ықпалына талдау жасау да өзекті болып табылады.

Осыған байланысты, бұл мәселенің зерттелуі өзекті болып табылады. Ол ең алдымен, 1861-1917 жылдардағы Қазақстанның оңтүстік аймағындағы кәсіпкерлік тарихындағы жетістіктер мен кемшіліктердің объективті бағалануына, сонымен қатар, жалпы Қазақстандағы кәсіпкерлікті дамытудағы әр аймақтың өзіндік орнын, ерекшелігі мен маңыздылығын айқындауға мүмкіндік береді.

Қазіргі кезеңдегі қазақстандық зерттеушілердің еңбектері кәсіпкерлік тарихын зерттеуде маңызды орын алады. Қазақстанның тәуелсіз мемлекет ретіндегі жаңа даму кезеңіне аяқ басуы, нарықтық экономикаға өтуі кәсіпкерліктің тарихына деген қызығушылықты арттыра түсті. С.Қ. Игібаевтың [1; 66] еңбектері революцияға дейінгі өнеркәсіп жұмысшылары тақырыбына арналды. С.Қ. Игібаевтың 1974 жылғы Қазақстанның алтын өнеркәсібіне арналған зерттеу жұмысы шықты. Еңбекте негізінен алтын өнеркәсібіндегі жұмысшы табының қалыпта-

суы мәселесі қарастырылды. Автор, жұмысшы табының қалыптасу процесін көрсету үшін кәсіпорындардың материалдық-техникалық жағынан жабдықталуы сияқты өзекті мәселеге назар аударды. Ресей капитализмінің дамуы, өнеркәсіп төңкерісінің аяқталуы, Қазақстанның алтын кеніштерінің техникалық деңгейінің жоғарылауына ықпал еткенін, бірақ оның баяу түрде жүргендігін ұтымды түрде дәлелдеді. Зерттеу жұмысында, көптеген мұрағат деректері арқылы жұмысшылардың тұрмыстық жағдайы, медициналық қызмет көрсету деңгейі, жұмыс күнінің ұзақтығы, жұмысшы еңбекақысы сияқты мәселелермен қатар, жұмысшы қозғалысының түрлерін терең аша білді.

Сонымен бірге, Қазақстандағы алтын өнеркәсібі саласын басқару жүйесінің талдануы, оның өзіндік ерекшеліктерінің жан-жақты ашылуы және алтын өнеркәсіпшілер санының өсу динамикасының зерттелінуі, еңбектің құндылығын арттыра түседі. Бірақ, С.Қ. Игібаевтың қазіргі уақытқа дейін маңызын жоғалтпаған бұл еңбегі негізінен жұмысшы мәселесін зерттеуге бағытталғандығын көреміз. Дегенмен, бүгінгі күн көрсетіп отырғандай өнеркәсіп тарихы алтын-кен орындарындағы жұмысшы жағдайының, жұмысшы қозғалысының тарихымен ғана шектелмейді, ол шын мәнінде осы бір өндіріс саласындағы кәсіпкерлік тарихын да қамтиды.

Т. Садықұлының [2] монографиясында өндірістік өнеркәсіптің дамуындағы кәсіпкерлерлердің қызметін сипатаған және мемлекеттің өнеркәсіпті дамыту бағытындағы саясатынан құнды мәліметтер берілген.

Ж.Б. Әбілхожин еңбегінде капиталистік кезеңге дейінгі уақыттағы жеке кәсіпкерлік бағыттарының мәселелеріне терең теориялық-методологиялық зерттеу жүргізілген [3]. Ж.Б. Әбілхожин еңбегінде капиталистік кезеңге дейінгі құрылыстағы жеке кәсіпкерлік тенденцияларының мәселелеріне терең теориялық-методологиялық зерттеу жүргізілген. Зерттеуші жалдамалы еңбек пайдалану категориясына сараптама жасап, өндірістегі қосымша құнға негізделген кәсіпкерлік шаруашылық бай шаруашылығы өзінің экономикалық мақсатында тұтынуды иеленушілер қатарында болды, ал ондағы өзге біреудің еңбегін пайдалану қосымша құн әкелген жоқ деген шешім шығарды.

Қазақ халқының тұрмыс-тіршілігі, тіршілік ету кәсіптері, қолөнер кәсіпшілігінің халыққа қызметі туралы құнды деректер С. Мадуановтың еңбегінде берілген [4].

Оңтүстік Қазақстан өлкесіндегі өнеркәсіп мен сауданың дамуы С.Н. Наумов [5] және Ө.Қ. Қожақовтың [6] кандидаттық диссертацияларында кең қарастырылған.

Қазақстан тарихының тарихнамасында қоғамның әлеуметтік-экономикалық құрылымын сараптау мақсатында тарихнамалық зерттеулер жүргізілді. Олардың ішінде Д.И. Дулатова [7] және Т. Төлебаевтің [8] тарихнамалық еңбектері маңызды болып табылады.

М.Ф. Пузиков және С.Е. Мамытова [9] өздерінің ғылыми мақаласында қазақ даласындағы XIX-XX ғасыр тоғысындағы кәсіпкерліктің даму мүмкіндігі және ауыл шаруашылығының қандай салаларында кәсіпкерліктің қалыптасу процесі жүргендігін экономикалық ой тұрғысынан қарастырды.

Сол сияқты, М. Төлековтың докторлық диссертациясында XIX-XX ғасыр аралығындағы Жетісу өлкесінің әлеуметтік-демографиялық дамуы зерттелген [10]. Осы жұмыста өлкедегі кәсіпкерліктің дамуына шолу жасалынған.

Отандық тарихнамада кәсіпкерлік тарихы тарих ғылымының бір саласы ретінде дамыған жоқ. Кәсіпкерлік тақырыбына арналған арнайы кешенді зерттеулер енді қолға алынып келеді. Бұл салада соңғы жылдары Д. Жақыпбекова [11], Ф. Сұлтанова [12], Қ.Ж. Әбілов [13] т.б ғалымдардың ғылыми жұмыстары жарық көрді. XIX ғ. 60-шы жылдары – XX ғ. 17-жылдары аралығындағы кәсіпкерлік тарихын Қазақстан территориясындағы жекеленген облыстар бойынша зерттеу, мәселені кешенді зерттеп, кәсіпкерліктің нақты нобайын жасауға мүмкіндік береді. Д. Жақыпбекованың диссертациялық жұмысында Қазақстанның Торғай және Орал облыстарындағы сауда және өнеркәсіп саласындағы кәсіпкерліктің қалыптасу және даму мәселесі зерттеледі. Бұл еліміздегі кәсіпкерлік тарихына арналған маңызды еңбектердің бірі. Д. Жақыпбекова өзінің зерттеуінде ауылшаруашылығы саласындағы кәсіпкерлікті қарастырмағанын айтып өтеді.

Ф.М. Сұлтанованың ғылыми жұмысы Жетісу облысындағы кәсіпкерліктің қалыптасу және даму тарихына арналады (1867-1914 жж). Аталған зерттеу жұмысында Жетісу облысындағы сауда, өнеркәсіп салаларындағы кәсіпкерлік түрлері сарапталынып, банк жүйесіне талдау жасалынған. Диссертация оңтүстік өлкенің маңызды саяси-экономикалық орталығы Жетісу облысы материалдары негізінде жазылған. Дегенмен, бұл жұмыста да жаңа жанданып келе жатқан ауылшаруашылығы саласы мен халыққа қызмет көрсету жүйесіндегі кәсіпкерлік мәселе-

сі қарастырылмаған. Қ.Ж. Әбіловтің докторлық диссертациясы кәсіпкерлік тарихын зерттеуде маңызды орын алады. Бұл еңбекте Қазақстандағы кәсіпкерліктің даму тарихы тұтас қарастырылған. Дегенмен, Қосман Жақыпбайұлының еңбегі Қазақстан Республикасы Орталық мемлекеттік мұрағаты (ҚР ОММ) материалдары негізінде жазылған. Біз қарастырып отырған Қазақстанның оңтүстік аймағындағы кәсіпкерліктің қалыптасу және даму тарихын толық та кешенді зерттеу үшін бұл түп деректер жеткіліксіз. Біздің зерттеуімізде Өзбекстан Республикасы Орталық мемлекеттік мұрағаты материалдары негізінде алдымыздағы ғалымдардың зерттеу объектісінен сырт қалған Сырдария облысының қазақтар тұратын уездері толық қарастырылды.

Зерттеу тақырыбының дерек көзін бірнеше топқа бөліп қарастыруға болады.

Деректік көздердің алғашқы тобын құқықтық сипаттағы деректер құрайды. «Полное собрание законов Российской империи» жинағының 4, 8, 14, 28, 29-томдарындағы кәсіпкерлік тарихына қатысты енгізілген салық мөлшері, жеке меншік кәсіпорындардың Жарғысы және оған енгізілген толықтырулар, Мемлекеттік банк Жарғысы, несиелік Жарғылар сияқты заңдық материалдар пайдаланылды. Сонымен қатар, үкіметтің өнеркәсіптерге жеке меншік кәсіпкерлікті жіберу, бақылау, шетелдіктердің шекаралық аудандарда саудамен айналысуына шектеу қою және басқа да әр түрлі сипаттағы қаулылары мен жарлықтарында кәсіпкерлік тарихына қатысты мол мәлімет жинақталған. Бұл кешенді құжаттар жинағы, патша әкімшілігінің Қазақстанның оңтүстігіндегі кәсіпкерлікке қатысты саясатының негізгі бағыттарын анықтауға мүмкіндік береді.

Үкіметтің нұсқаулары және бұйрықтарымен, Сенат шешімдерінің түсініктемелерімен, Қаржы министрлігінің циркулярларымен толықтырылып, 1902 жылы құрастырылған кәсіптік салық жөніндегі Ереже, қарастырылып отырған тақырып бойынша деректердің маңыздысы болып саналады. Ондағы материалдардың негізінде кәсіптік салық жүйесіндегі өзгерістерді байқауға болады.

1910 жылы жарық көрген сауда мен кәсіп туралы империядағы заңнамалар мен ережелер жинағы сауда кәсіпкерлігін жүргізу ережелері жайлы көптеген мәліметтер береді.

Екінші топтағы іс-қағаз деректері үлкен қызығушылық тудырады. Кәсіпкерлік тарихын зерттеуде төмендегі іс-қағаз сипатындағы құжаттардың маңызы зор. Оларда оңтүстік аймақ-

тағы кәсіпкерліктің даму барысы жайлы құнды ақпараттар сақталған:

- Ф. Гирстің 1888 жылғы есебінде көрсетілген жылдағы Түркістан өлкесінің экономикалық дамуының жетістіктері мен кемшіліктері туралы мәлімденеді;

- Жер және мемлекеттік мүлік министрлігінің Ғылыми комитетінің мүшесі А.А. Кауфманның 1903 жылдың жазындағы іс-сапар нәтижесінің есебінде өлкедегі орыс отарлау шараларының барысы және Ресей империясы үшін Түркістанның отары ретіндегі маңызды аймақ екендігі жан-жақты талқыланған;

- 1908-1909 жылдардағы сенатор гофмейстер, граф К.К. Паленнің Түркістан өлкесін тексеру нәтижелерінің есебінде аймақтағы сауда, өнеркәсіп орталықтарының дамуы, олардың ресейлік сұранысты қамтамасыз ету мүмкіншілігі қарастырылып, жергілікті экономиканың дамуының сандық көрсеткіштерін береді.

Деректердің үшінші тобы статистикалық және анықтамалық басылымдардан тұрады. XIX ғасырдың 80-жылдарынан бастап облыстық статистикалық комитеттер жыл сайын өз облысының шаруашылық өмірінен мәлімет беретін анықтамалар шығарды. Зерттеу жұмысында «Обзор Семиреченской области», «Обзор Сыр-Даринской области» деп аталатын анықтамалар кеңінен қолданылды. Олардың бір ерекшелігі – кәсіпкерлікті дамыту барысындағы жылдық өнімнің төмендеу себептеріне түсініктеме беруі болып табылады. Бұл анықтамалық шолулар облыс губернаторларының есебі түрінде шығарылған. Облыстық шолулар Жетісу облысы бойынша 1882-1913 жж., Сырдария облысы бойынша 1885-1887 жж., 1889-1895 жж., 1904-1906 жж., 1908-1913 жылдар аралығында жарық көрді. Сонымен қатар, «Экономический обзор» деп аталатын анықтамалық шолуда, Түркістан өлкесіндегі мақта шаруашылығының дамуы жөнінде маңызды деректер бар.

XIX ғ. соңы – XX ғ. басындағы өлке тарихына байланысты құнды деректің бірі – облыстық статистикалық комитеттердің дайындаған «Памятные книжки» құжаты. Онда Жетісу облысының 1897, 1898 (т. 1-2), 1900, 1901, 1905 жылдардағы экономикалық дамуына байланысты материалдары бойынша жергілікті кәсіпкерлік жайлы да ақпараттар алуға болады. 1895 жылы жарық көрген «Указатель фабрик и заводов окраин России: царство Польского, Кавказа, Сибири и Среднеазиатских владений» деп аталатын жинаққа Қазақстанның оңтүстік аймағындағы фабрика-зауыттар туралы мәліметтер де енгізілген.

1897 жылғы Ресей империясының Бірінші халық санағының материалдарында XIX ғ. соңындағы Қазақстанның әлеуметтік-экономикалық өмірі жайлы мәліметтердің мол қоры бар. Оның Сырдария (LXXXV-том) және Жетісу (LXXXVI-том) облыстары бойынша құрастырылған томдарындағы халықтың саны, жыныстық құрылымы, мамандық бойынша жіктелуі және т.б. мәліметтер, кәсіпкерлердің әлеуметтік және этникалық құрылымына байланысты қорытындылар жасауға мүмкіндік береді. «Указатель действовавших в империи акционерных предприятий и торговых домов» деген атаумен 1905 жылы жарық көрген жинақта, аймақтағы кәсіпкерліктің дамуының негізгі белгілерінің бірі – сауда үйлерінің сандық көрсеткіштері жарияланған.

Деректердің соңғы тобын мерзімдік баспасөз материалдары құрайды. Қазақстанның оңтүстігіндегі кәсіпкерліктің даму деңгейін ашып көрсетуде, қарастырылып отырған жылдардың басылымдарында жарияланған мақалалардың орны бөлек. Атап айтқанда, «Айқап», «Қазақ» және «Туркестанские ведомости» сияқты газет-журналдарда қазақ қоғамына еніп келе жатқан капиталистік қатынастар, шаруашылықтың жаңа түрлерін меңгеру, кәсіпкерлікті дамытуға байланысты, сол уақытта өмір сүрген адамдардың келтірген жекелеген мәліметтері, сипаттамалары құнды болып табылады.

Зерттеу тақырыбына байланысты ҚР Орталық мемлекеттік мұрағатында төмендегідей қорларын қарастыруға болады: «Семей-Жетісу округтік инженері» (10-қор), «Далалық Солтүстік тау-кен округінің округтік инженері» (14-қор) қорларында өлкедегі өнеркәсіптік кәсіпкерлік

жөнінде мәліметтер сақталған және осы сала бойынша қазба жұмыстарын жүргізуге берілген рұқсат құжаттары тіркеуге алынған. «Сырдария облысының Шымкент уезінің мемлекеттік мүліктерінің меңгерушісі» (34-қор), «Ішкі істер министрлігінің Түркістан уездік басқармасы» (119-қор), «Жетісу облысының 1-учаскесінің округтік бақылаушысы» (156-қор), «Түркістан облысының Сырдария линиясының Перовск фортының қазақтарын басқару» (383-қор), «Әулиеата уездік басқармасы» (146-қор), «Верный уездік басқармасы» (41-қор) қорларында қарастырып отырған оңтүстік өлкенің жекелеген уездеріндегі кәсіпкерліктің даму барысын, оның ерекшеліктерін қамтитын материалдар жеткілікті. «Жетісу облыстық басқармасы» (44-қор), «Дала генерал-губернаторының кеңсесі» (64-қор), «Жетісу облыстық статистикалық комитеті» (828-қор) қорларында кәсіпкерлердің жеке шаруашылық ашу жөніндегі өтініштері мен оларға берілген кәсіпкерлік куәліктер, зауыт, фабрика және жәрмеңкелердің жұмысы жөнінде құнды мәліметтер жинақталған.

Сонымен қатар, Өзбекстан Республикасының Орталық мемлекеттік мұрағатының төмендегідей қорлары пайдаланылды: «Түркістан генерал-губернаторының кеңсесі» (И-1 қоры), «Сырдария облыстық басқармасының материалдары» (И-17 қоры), «Сырдария облысының статистикалық комитетінің материалдары» (И-269 қор) деп аталатын қорлар өлкенің экономикалық өмірі туралы жан-жақты мәліметтер береді. Оларда Түркістан, Қазалы, Шымкент, Перовск уездеріндегі кәсіпкерліктің қалыптасу және даму тарихы бойынша құнды материалдар сақталған.

Әдебиеттер

- 1 Игибаев С.К. Частная золото-промышленность дореволюционного Казахстана. Дисс. ... к.и.н. –У.-К., 1974. – 160 с.
- 2 Игибаев С.К. Промышленные рабочие дореволюционного Казахстана: численность, состав, положение (1861-1917г.г): Автореф. ... д.и. н. –Усть-Каменогорск, 1990. – 30 с.
- 3 Садықұлы Т. Сарыарқаның мыс алыбы (Жезқазған өнеркәсіп аймағының қалыптасу және даму тарихы XIX ғ. ортасы –XX ғ.): монограф., – Қарағанды: Болашақ-Баспа, 1998. – 260 с.
- 4 Абылхожин Ж.Б. Традиционные структуры Казахстана: социально-экономические аспекты функционирования и трансформации (1920-1930 гг.). –Алма-Ата, 1991. – С. 80.
- 5 Мадуанов С. Взаимоотношения казахов с другими соседними народами Центральной Азии в XVIII-начале XX вв. (Политические и социально-экономические аспекты). Алматы: Изд. «Білім», 1995. – 274 с.
- 6 Наумов С.Н. Ярморочная торговля в системе социально-экономических отношений на юге Казахстана. (Вторая половина XIX- начало XX вв. Исторический аспект). Дисс. ... к.и.н. – Алматы, 1995. – 150 с.
- 7 Қожақов Ө.Қ. Сырдария облысының әлеуметтік-экономикалық дамуы (1867-1914 жж.). Т.ғ.к. ... дисс. – Алматы, 1998. – 145 с.
- 8 Дулатова Д.И. Историография дореволюционного Казахстана (1861-1917). – Алма-Ата: Наука, 1984. – 272 с.
- 9 Төлебаев Т.Ә. Қазақстанға капитализмнің енуінің тарихнамасы (XIX ғасырдың II жартысы-XX ғасырдың басы). Т.ғ.к. ... дисс. – Алматы: Қаз ҰУ, 2002. –251 б.

- 10 Пузиков М.Ф., Мамытова. С.Е. К вопросу об истории развития предпринимательства в казахской степи на рубеже XIX-XX веков. // Вестник КазГУ. Серия экономическая. – Алматы, 1998. – № 7. – С. 77.
- 11 Тулекова М. Социально-демографическое развитие населения Жетису (конец XIX- XX вв.) – Дисс. ... д.и.н. – Алматы, 2003. – 320 с.
- 12 Жакупбекова Д.Ж. Торгово промышленное предпринимательства в Казахстане во II половине XIX начало XXвв. (на материалах Уральской и Тургайской областей). – Дисс. ... к.и.н. – Алматы, 1994. – 160 с.
- 13 Султанова Ф.М. История становления и развития предпринимательства в Семиреченской области. (1867-1914гг). – Автореф. ... к.и.н. – Алматы, 2005. – 30 с.
- 14 Абилов К.Ж. История становления и развития предпринимательства в Казахстане (вторая половина XIX –начало XX вв.) Автореф. ... д.и.н. – Караганда, 2006. – 30 с.

References

- 1 Iqibaev S.K. Chastnaja zoloto-promyshlennost' dorevoljucionnogo Kazahstana. Diss. ... k.i.n. – U.-K., 1974. – 160 s.
- 2 Iqibaev S.K. Promyshlennye rabochie dorevoljucionnogo Kazahstana: chislennost', sostav, polozhenie (1861-1917g.g): Avtoref. ... d.i. n. –Ust'-Kamenogorsk, 1990. – 30 s.
- 3 Sadyқылы Т. Саруақанұң мыс алыбы (Zhezkazgan өнеркәсіп аймағынұң қалыптасу және даму тарихы НИИ Ғ. ортасы –НИИ Ғ.): монограф., – Қарағанды: Bolashaq-Baspa, 1998. – 260 s.
- 4 Abylhozhin Zh.B. Tradicionnye struktury Kazahstana: social'no-jekonomicheskie aspekty funkcionirovanija i transformacii (1920-1930 gg.). –Alma-Ata, 1991. – S. 80.
- 5 Maduanov S. Vzaimootnoshenija kazahov s drugimi sosednimi narodami Central'noj Azii v HVIII-nachale HH vv. (Politicheskie i social'no-jekonomicheskie aspekty). Almaty: Izd. «Bilim», 1995. – 274 s.
- 6 Naumov S.N. Jarmorochная торговля в системе social'no- jekonomicheskikh otnoshenij na jуге Kazahstana. (Vtoraja polovina HIIH- nachalo HH vv. Istoricheskij aspekt). Diss. ... k.i.n. – Almaty, 1995. – 150 s.
- 7 Қозхақов Ә.Қ. Сырдария облысынұң әлеуметтік-јekonomикалық дамуы (1867-1914 zhzh.). Т.ғ.к. ... diss. – Almaty, 1998. – 145 s.
- 8 Dulatova D.I. Istoriografija dorevoljucionnogo Kazahstana (1861-1917). – Alma-Ata: Nauka, 1984. – 272 s.
- 9 Төлебаев Т.Ә. Қазақстанға капитализмнің енуінің тарихнамасы (НИИ ғасырдың II zhartysy-НИИ ғасырдың басы). Т.ғ.к. ... diss. – Almaty.: Kaz YU, 2002. –251 b.
- 10 Puzikov M.F., Mamytova. S.E. K voprosu ob istorii razvitija predprinimatel'stva v kazahskoj stepi na rubezhe HIIH-HH vekov. // Vestnik KazGU. Serija jekonomicheskaja. – Almaty, 1998. – № 7. – S. 77.
- 11 Tulekova M. Social'no-demograficheskoe razvitie naselenija Zhetisu (konec HIIH- HH vv.) – Diss. ... d.i.n. – Almaty, 2003. – 320 s.
- 12 Zhakupbekova D.Zh. Torgovo promyshlennoe predprinimatel'stva v Kazahstane vo II polovine HIIH nachalo HHvv. (na materialah Ural'skoj i Turgajskoj oblastej). – Diss. ... k.i.n. – Almaty, 1994. – 160 s.
- 13 Sultanova F.M. Istoriya stanovlenija i razvitija predprinimatel'stva v Semirechenskoj oblasti. (1867-1914gg). – Avtoref. ... k.i.n. –Almaty, 2005. – 30 s.
- 14 Abilov K.Zh. Istoriya stanovlenija i razvitija predprinimatel'stva v Kazahstane (vtoraja polovina HIIH –nachalo HH vv.) Avtoref. ... d.i.n. – Karaganda, 2006. – 30 s.